

С. В. Полін

Куль-Оба

КУЛЬ-ОБА – одне з найбагатших скіфських поховань. Датоване 2-ю пол. 4 ст. до н. е. У перекл. із татар. мови К.-О. – курган попелу. Знаходився за 6 км на Зх. від м. Керч (нині АР Крим). Курган, складений з плит, сягав вис. 10 м. У центрі на рівні давнього горизонту був влаштований склеп з тесаного каменю зі східчастим склепінням вис. 5 м і розмірами 4,3 на 4 м, у який вів довгий хід-тунель, також споруджений із тесаного каміння за традицією Боспор. царства. Виявлений матросами 1830 під час пошуку каменю для будівництва казарм у Керчі й досліджений П. Дюбрюксом (самостійно проводив археол. розкопки пам'яток Боспор. царства, фактично на основі його колекцій створ. Керчен. музей старожитностей). У гробниці знайдено поховання царя (віком 30–40 р.), цариці та слуги. Цар, що лежав у дерев'яному саркофазі, на голові мав гостроконечний башлик, розшитий золотими штампованими бляшками з різними зображеннями, на шиї – масивну перевиту гривну (вагою 416 г) зі скульптур. зображеннями скіфів-вершників на незамкнених кінцях, на руках та ногах – золоті браслети. Парад. одяг також прикрашала велика кількість золотих бляшок. Комплект зброї складався з руків'я та піхов меча із золотими пластинами, що мали зображення тварин, нагайки, обвитої золотою стрічкою, точил. бруска в золотому окладі, визолочених поножів, заліз. наконечників списів і дротиків, сагайдака зі стрілец. спорядженням. Поряд знайдено велику золоту орнаментов. чашу-фіал. Цариця похована в кипарисовому саркофазі, розписаному та прикрашеному пластинами зі слонової кістки із зображеннями сцен з давньогрец. міфів і скіф. життя. Її одяг розшитий золотими бляшками, голову прикрашали електрова діадема та золоті скроневі підвіски високохудож. роботи. На шиї – золота гривна із зображенням левів та намисто з амфороподіб. підвісками, на руках – масивні золоті браслети. Серед особистих речей – 6 ножів, бронз. дзеркало з руків'ям, оздобленим золотом, веретено зі слонової кістки, золотий кубок із зображеннями сцен життя скіфів. Поряд зі служником знайдено кістки коня, грец. шолом та поножі, 2 сріб. позолочених тази, срібну таріль і кубки із зображеннями тварин, 2 ритони, кілік. По завершенні дослідж. пн. частини склепу до нього вночі проникли грабіжники і винесли знайдені в пд. частині речі. Один із них згодом передав градоначальнику І. Стемповському кілька речей зі склепу, зокрема велику золоту бляху у вигляді оленя. Матеріали розкопок зберігаються в Ермітажі (С.-Петербург).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Древности Боспора Киммерийского, хранящиеся в императорском музее Эрмитажа. Т. 1–2. 1854;
2. Власова Е. В. Поль Дюбрюкс // Жебелев. чтения-2: Тез. докл. науч. конф. 26–27 окт. 1999. 1999 (обидва – С.-Петербург).

Покликання на статтю:

Куль-Оба / С. В. Полін // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51438>. – Останнє поновлення : 1 січ. 2023.

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).